

Locuinta Redactorului

si

Cancelaria Redactiei

e in

Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru primf decatu numai de la corespundintii regulari ai „Federatiunii.“
Articlii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu intregu . . . 12 „ „ „

Pentru Romanii:
prea. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 „ 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:
10 cr. de linia, si 30 cr. taca timbrale pentru fiecare publicatiune separat. In loculu deschis 20 cr. de linia.
Unu exemplariu costa 10 cr.

**Din caus'a serbatoarei catoliciloru, nume-
rulu prossimu alu diurnaliu nostru va aparé numai
vineri-a venitoria.**
Redactiunea.

De pre campulu resbelului.

Guvernulu republicanu d'in Tours publica, cu privire la lupt'a de la Chateaudun, urmatoriulu raportu: „Unu corpu de 5000 prusi atacá, in 18. oct., cetatea Chateaudun. Ataculu s'a inceputu la mediulu noptii pre cerculu intregu alu cetáti, ale carei-a strade erau baricate. Resistiunt'a a duratu pana la 9 ore sér'a. Francitireuri d'in Parisu si gard'a natiunala d'in Chateaudun emulá in curagiu. In unu momentu, piati'a d'in Chateaudun fu acoperita cu cadavre. Perderile inimicului se specifica preste 1800 fetiori. Cetatea fu bombardata si pusa in flacare, asié incátu inimiculu ocupá numai ruinele ei. Foculu dureza inca. Comandan-tele gardei natiunale cadu in fruntea batalionului séu.“

Dupa scirile d'in Tours, Kératry va merge la corpurile de voluntari, cari stau sub comand'a suprema a veteranului generalu Garibaldi. — Se afirma, cá Kératry ar' avé planulu d'a intrebuintia corpurile de voluntari pentru stricarea cáiloru ferate, facundu estu-modu imposibila veri-ce comunicatiune intre armat'a asediatoria a nemtiloru de la Parisu si intre Germani'a. Totu dupa scirile d'in Tours, 35.000 fetiori d'in armat'a de la Loire a primitu ordinu a se uní cu armat'a de la Lyon, carea ar' face, d'impreuna cu trupele d'in Belfort, preste 80.000 fetiori. — Generalulu Bourbaki, care a sositu in Lille, primesce comand'a suprema a supr'a armatei asié numite de nordu. Bourbaki spereza, cá va poté merge in ajutorulu Parisului cu una putere de 100.000 fetiori.

Depesiele oficiali d'in Berolinu comunica, cá bombardarea Parisului e impreunata cu greutáti mari. Puterea prusiloru e inca pré mica pentru a poté suscepe una lupta, éra trupele franceze d'in Parisu nu sunt inca exercitate pre deplinu, pentru ca se pota luá ofensiv'a cu succesu.

Unu telegramu d'in Munichu, datatu d'in 25. oct., contine, cá francitireuriu atacara, in 24. oct., trupele nemtiesci, statiunata la Somerance si Fleville, uciendu unu numeru mare d'in ele. Unoru cavaleristi li scapá de tempuriu; acesti-a dusera scirea in Vannes, in urm'a carei a una colona, constatatoria d'in unu batalionu de infanteria si d'in unu scadronu de cavaleria, plecá numai de cátu in pártile acele.

Francesii parasiserá degjá numitele tienuturi si s'au retrasu spre Cernay si Morey unde, ajungundu-i trupele germane, fure numai decátu atacati si constrinsi a parasí acele locuri. Lupt'a s'a portatu cu inversiunare in ambe pártile, si s'a vediatu, cá acesti-a n'au fostu nun ai francitireuri ordinaru, ci una trupa de soldati bine organizati, ce'a ce s'a aretatu si mai tardu. — Colon'a franceza, constatatoria d'in mai bine de 2000 fetiori, in data ce a fostu trecutu preste fluviu, s'a asiediatu pre drumulu si terenulu d'in giuru, sustiendu unu focu forte viu contr'a trupelor nemtiesci, care durá mai bine de patru ore, terminandu-se cu retragerea francitireuriloru in padurile d'in vecinetate. Perderile nemtiloru se specifica la 48 morti si 32 raniti; francesii au lasatu pre campulu luptei 20 morti.

Dupa scirile d'in Besançon, datate d'in 24. oct., prusii s'au retrasu preste Gyez, au dusu cu sine 37 cara de raniti, si au lasatu in urma-li unu numeru insemnat de morti; perderile francesiloru sunt inca necunoscuté. — Se comunica d'in Neufchateau, cu datulu 24. oct., cá garnison'a d'in Verdun a facutu, in noptea de la 20. oct., una erumpere, atacandu pre inimicu cu bajonett'a. — Perderile inimicului, cari fure forte enorme, s'au mai maritu inca si prin impregiurarea cá, d'in nebagare de sema, doue corpuru prusesci s'au impuscatu tota noptea unulu pre altulu.

Conformu unui telegramu d'in Versailles, cu datulu 25. oct., la apropiarea generalului Bourbaki cu 50.000 fetiori, prusii au parasitu cetatea

St. Quentin. — Generalulu prusescu Beyer signaleza d'in Epinal, cu datulu 22. oct., lupte gloriose, intemplete la Voray, Oussy, Auxon si Ge-
neulle.

Afara de scirea trista si surprindetoria publicata intre telegramele nostre de asta-di despre capitulatiunea de la Metz, telegrafulu ni mai aduse urmatoriile sciri totu asié de consternatorie:

„Berolinu, 28. oct. Se dice, cá in pred'a de resbelu de la Metz s'aru aflá 4000 tunuri de celu mai greu calibru, multe tunuri trase, mitrail-leuse, si 100.000 Chassepot-uri. In lazarete sunt 4000 omeni; intre prisionieri sunt: Bazaine, Leboeuf, Frossard, Boyer si preste 30 generali. Dupa una fama, capitulatiunea ar' fi fostu antecedata de una erumpere a intregi armate a lui Bazaine. Se ordiná d'in tote directiuni pre cale telegrafica transportare de victualie la Metz. — Berolinulu fu iluminatu in modu grandiosu. — Depunerea armelor la Metz se intepia inaintea lui Manteuffel si Kummer.

„Berlinu, 28. oct. (Oficialu) Capitulatiunea de la Metz fu subsemnata in 27. oct. ser'a. Mane se voru ocupá cetatea Metz si forturile, 173.000 prisionieri, trei marsiali si preste 6000 oficeri. Asta-di se puscá aici victoria.

„Brusella, 28. oct. „Siedele“ anuncia formarea unei partide de pace orleaniste in Tours sub conducerea lui Thiers, Grévy, Guizot, Pontails, si dice cá 15.000 trupe marine sunt antirepublicane.

Mai alesu scirile despre capitulatiunea de la Metz sunt atátu de funebre pentru viitoriulu ce astepta pre republic'a franceza, cátu nu amu poté decátu se desperámu, daca nu amu crede in geniulu bunu si mantuitoriu, care a planatu purinea a supr'a Franciei in tempuri de nenorociri mai.

Camer'a representantiloru Ungariei.

Siedintia de la 26. oct.

Presiedinte: Paulu Somssich. Notariu: Ales Bujanovics. D'in partea guvernului au fostu de facia ministrii: Balt. Horváth, Stef. Gorove, Car. Kerkápolyi si Colom. Bedekovics.

Dupa cetirea si autentizarea procesului verbalu alu siedintiei d'in urma, camer'a declara verificata definitivu alegerea deputatulu dr. Stefanu Paulovics, alesu in Neoplant'a, fiindu cá terminulu legalu de 30 zile pentru presintarea protestelor a expirat degjá. — Presiedintele curtii de contabilitate cere se i-se tramita actele dietali in doue exemplarie. — Se decide. — Dupa ace'a se presinta mai multe petitiuni, cari se transpunu comisiunei petitiunarie.

Presiedintele anuncia, cá d'intre membrii comisiunei verificatorie sunt numai 6 presinti; dreptu-ace'a propune a se alege duoi membri suplenti. — Colom. Ghyezy propune, ca membrii absinti ai comisiunei d'in cestiune se se conchiame la Pest'a pre cale telegrafica. — Se primesce.

La ordenea d'leii urmeza discussiunea a supr'a bugetulu camerei. Pentru lun'a lui septemvre, in care deputatii n'au primitu diurne s'au preliminaru 7119 fl. 33 cr., éra pentru octomvre 253.643 fl. 8 cr. — Balt. Halász propune, ca deputatii se primesca diurne si pentru lun'a lui sept. — Presiedintele, provocandu-se la sulu 172 d'in regulamentulu camerei, nu pote privi de legalu amendamentulu vorbitoriulu antecedente. Ludovicu Csernátony se alatura cátra opiniunea presiedintelui. — Bugetulu se adopta cu preliminarulu comisiunei economice.

Se punu in desbaterea camerei proiectulu de conchusu alu ministrului justitiei, Balt. Horváth, relativu la esmiterea unei comisiuni, constatatoria d'in 20 membri, pentru statorirea numerului si resiedintiei tribunaleloru de prima instantia, si proiectulu de conchusu alu deputatulu Sigismundu Popu, relativu la esmiterea unei comisiuni de 27 membri totu pentru scopulu mai susu indicatu, carea va avé se considere, mai alesu in Transilvani'a, raportele de populatiune si natiunalitate. — Dupa una discussiune scurta, camer'a adopta proiectulu de conchusu alu ministrului.

La desbaterea speciale, Lud. Mocáry doresce,

ca comisiunea cestiunata se consiste d'in 30 membri, si se nu i-se impuna, a-si presintá elaboratulu in 15 zile, ci „in tempu cátu se pote mai scurtu.“ — Ministrulu Horváth acceptéza modificatiunea d'in urma, inese doresce, ca comisiunea se consiste d'in 25. membri. — Proiectulu se admite cu aceste modificatiuni, si alegerea comisiunei se desige pre siedintia de sambeta (29. octomvre).

Ministrulu financiiloru, Carolu Kerkápolyi presinta camerei bugetulu pentru anulu 1871, in care perceptiunile ordinario sunt specificate la 159,136.530 fl., cele extra ordinario la 15,030.252 fl., prin urmare, perceptiunile totale facu 174,166.788 fl.; erogatiunile, necomputandu-se aci quot'a cu carea are se concurga Ungari'a la spesele comuni, sunt preliminaru la 162,134.632 fl., d'intre cari 143,386.745 fl. sunt ordinario, si 18,747.891 fl. extra ordinario; deci perceptiunile ordinario preliminaru intrecu cu 15,749.791 fl. erogatiunile ordinario preliminaru, carea suma se va intrebuintia spre acoperirea quotei pentru erogatiunile comuni ordinario. La casu, candu quot'a acést'a va fi totu atátu de mare, ca si cea d'in anulu curinte (1870), deficitulu ce apare in erogatiunile ordinario se urca la 6,175.413 fl. — Cátra acestu-a se mai adauge deficitulu de sub rubric'a extra-ordinariulu in suma de 5,630.344 fl., prin urmare, deficitulu preliminaru pentru anulu 1871 face 11,805.757 fl.

Albertu Németh observa, cá registrulu bugetulu presintatu e de unu volumu cu multu mai micu de cátu celu d'in trecutu; deci oratorulu e ingrititu, cá acestu bugetu nu va fi atátu de detaiatu precum s'ar recere, d'in care cauza propune, ca camer'a se enuncie conchusulu, cá pre venitoriu ministrii sunt indetorati a presintá camerei do tempuriu registre detaiate despre bugetele lor, d'impreuna cu motivárele necesarie. Totu-odata invita camer'a a pune, cátu mai curundu, la ordenea d'leii amendamentulu deputatulu Franciscu Deák despre reducerea personalulu de la administratiunea centrale, presintatu inca in lun'a lui ianuaru a. e.

Presiedintele spune, cá registrulu bugetulu se va tipari si impartí intre deputati; totu-una-data intrebua camer'a, candu voiesce se puna la ordenea d'leii susu mentionatulu amendamentu?

Col. Ghyezy observa, cá deputatulu Deák si-a presintatu amendamentulu séu in sesiunea trecuta, prin urmare acelu-a nu se mai pote pertratá in acésta sesiune, ci daca deputatulu Németh doresce ca acestu amendamentu se se puna in discussiunea camerei, atunci se luá presinte de nou in scrisu.

Alb. Németh primesce de alu séu amendamentulu lui Deák care se va tipari si impartí intre deputati.

Urmeza la ordenea d'leii proiectulu de lege despre abrogarea pedepsei corporali. Se scie, cá acelu-a fu tramisu degjá de doue ori camerei magnatiloru; in urma, magnatii adoptara proiectulu, inese cu modificatiunea, ca nesecutarea legi se se condiuneze de la reorganizarea tribunaleloru de prima instantia. — La propunerea comisiunei centrali, modificatiunea camerei magnatiloru se respinge unanimu si fara nici una dezbateré; prin urmare proiectulu se retransmisse éra si nemodificatu camerei magnatiloru.

Dupa ace'a se alege comisiunile: de imunitate, petitiunaria, pentru controlarea socotelorulu si pentru cálice ferate. — Resultatulu alegeriloru se va publicá in siedintia prossima (28. oct.).

La intrebarea, daca au se se alege de nou si comisiunile de specialitate (anchet'a pentru banca, apoi comisiunile: pentru statorirea emblemei unguresci, pentru consultarea a supr'a proiectelor de legi relative la instructiune, pentru cercetarea fondului religiosu, etc.), se escá una discussiune mai lunga, fara ca se se fia potutu aduce vre unu conchusu in acésta privintia.

Siedintia se inchiaia la 1 1/2 ora d. m.

Siedintia de la 27. oct.

Presiedinte: P. Somssich. Notariu: Ales Bujanovics. D'in partea guvernului au fostu de facia ministrii: Eötvös, Horváth, Gorove, Bedekovics si Szlávy.

Dupa autentizarea procesului verbalu alu siedintiei de ieri, si dupa presintarea mai multoru petitiuni, cari se transpunu comisiunei petitiunarie, se publica resultatulu alegeriloru de ieri, conformu carui-a in comisiunea de imunitate s'au alesu: Vincentiu Bogdanu, P. Hoff-

mann, Ios. Iusth, Leonhardt, b. L. Simonyi, Tomassich, D. Török, Georg. Urbázy, Em. Hodossy si Aristidu Mátyus.

In comisiunea petitiunaria s'au alesu: Fr. Vay, Acatiu Barcsay, A. Bogyó, Ioanu Brezovay, Ios. Dienes, Fr. Fillenbaum, C. Fabrizio, Val. Császár, Ign. Hajdu, Fr. Eitel, Mich. Orosz, Sim. Filippovics, Carolu Stoll, Ladisl. Szögyényi si Macsimil. Úrményi.

In comisiunea pentru căile ferate s'au alesu: Paulu Daniel, Fran. Házmán, b. Gabr. Kemény, Ladisl. Korizmicz, Rudolffu Latinák, P. Muzslay, I. Paczolay, Ladisl. Róth, c. Ladisl. Pejacsevics, Acatiu Petrovay, b. Podmaniczky, Edmunda Szeniczay, Ernestu Simonyi si c. Ferd. Zichy.

In comisiunea pentru controlarea socotelor s'au alesu: Paulu Madocsányi, Miroslavu Kraljevics, Lud. Plachy, Virgilu Szilágyi si Stanislau Dezső.

La ordinea d'flei ar' avé sè urmeze discussiunea asupra proiectului de concludu alu deputatului Ernestu Simonyi, inse, de ora-ce ministrulu presiedinte e absente, propunatoriulu invita camer'a a améná desbateru numitului proiectu, pâna candu va fi presinte c. Iul. Andrásy. — Se decide.

Se pune in desbateru camerei cestiunea, daca au sè se alega de nou séu nu comisiunile de specialitate. Dupa una discussiune scurta se decide, ca acelea sè nu se mai alega de nou.

Paulu Ordódy relateza, ca comisiunea verificatoria a verificatu definitiv alegerea deputatilor: Ignatiu Helfy, Tom'a Vécsey, c. Adamu Vay, Antonu Lászlófy si Iosifu Zsámbokréthy, éra a deputatului Aloisiu Degré pre langa rezervarea termenului legale de 30 zile, pentru presinterea protestelor ce s'ar face contra ei. — Deputatii verificati definitiv se impartu in sectiunea a nou'a.

Dupa ace'a urméza discussiunea a supr'a statoririi ordinii d'flei pentru sedinti'a venitoria.

Sedinti'a se inchisia la 11¹/₂ ore a. m.

Cuventarea P. S. Sale parintelui Arciepiscopu si Metropolitu Andreiu baronu de Siagun'a

(*tenuta la deschiderea congresului nationalu besericescu d'in Sabiu.*)

(Fine.)*

Si' tocma pentru aceaste adevéuri, Metropoli'a nostra cu tote Besericele ei are pace, zidindu-se si amblandu in frica' a Domnului si se imple de mangaiarea Duhului Santu.

Candu mi-infatisiediu, ca tote parochie d'in Metropoli'a nostra nationala romana au tienutu in anulu acestu-a, in ordinea cea mai buna, sinode parochiali, si intrinsele au constituitu si regulatu trebele lor besericesci si fundatiunali, avendu indreptariu statutulu organicu elaboratu si prescriu de Congresulu nostru besericescu d'in anulu 1868, si sanctionatu de Majestatea Sa Regele nostru in anulu 1869, si asestu Statutu organicu este efnsulu sinoptic alu Bibliei si alu canonelor besericesci, ore nu afiru unu adevéru constatatu, ca Besericele d'in Metropoli'a nostra au pace, zidindu-se si amblandu in frica' a lui Ddieu si se imple de mangaiarea Duhului Santu?

Candu mi-infatisiediu, ca tote protopresbiteratele d'in Mitropoli'a nostra au tienutu, in anulu acestu-a, in ordinea cea mai buna, sinode protopresbiterale si intrinsele au constituitu si regulatu trebele besericesci, scolari si fundatiunali ale protopresbiteratelor lor, ore nu afiru unu adevéru constatatu, ca Besericele d'in Metropoli'a nationala romana de relegea ortodosa d'in Ardelu si Ungaria au pace, zidindu-se si amblandu in frica' a lui Ddieu si se imple de mangaiarea Duhului Santu?

Candu mi-infatisiediu, ca tus-trele eparchiele sufragane ale Mitropoliei nostre au tienutu, in ordinea cea mai buna, in primaver'a anului acestu-a, la Dominec'a Tomei, sinode eparchiali, pre bas'a acelu-a-si Statutu organicu alu Mitropoliei nostre si intrinsele si-a-care independentu s'a constituitu si au regulatu trebele sale eparchiali besericesci, scolari si fundatiunali cu asediarea ocarmuirei eparchiali administrative si judiciarie, ore nu afiru unu adevéru nedisputaveru, ca Besericele d'in Metropoli'a nostra au pace, zidindu-se si amblandu in frica' a lui Ddieu, si se imple de mangaiarea Duhului Santu?

Candu, in fine, mi-infatisiediu, ca congresulu acestu-a nationalu romanu besericescu, care este reprezentantia intregi provincie metropolitane a Romanilor de relegea gr. orientale d'in Transilvania si Ungaria, s'a compus de barbati de incedere in urm'a alegierilor directe d'in partea clerului si poporului credintiosu spre acelu scopu, ca edificiuu spiritualu alu Mitropoliei nostre sè-lu severisesea si sè-lu coversiesca prin punerea petrei de inchisare, adeca prin alegerea membrilor clericali si mireni la consistoriuu metropolitau, care are sè fia organulu supremu administrativu si judiciaru pentru trebele beseri-

cesci, scolari si fundatiunali d'in Metropoli'a nostra intreaga, ore nu afiru eu unu adevéru nedisputaveru, ca tote besericele d'in Metropoli'a nostra au pace, zidindu-se si amblandu in frica' a lui Domnedieu, si se imple de mangaiarea Duhului Santu?

Intre astu-feliu de impregiurari interne besericesci, plne de mangaiare sufletesca, salutu eu pre Fratiele Vostre ca pre deputatii si reprezentantii intregului cleru si poporu credintiosu d'in metropoli'a nostra nationala romana, dicundu-Ve cu Apostolulu Pavelu: „Cele ce sunt ale pacii si cele ce sunt spre zidirea unui altui a, acelea sè urmati, ca Domnedieu pacii sè fia cu voi cu toti!

Eu, candu amu spus, ca besericele nostre au pace, amu intielesu ace'a pace, carea este urmare a multumirei clerului si poporului nostru credintiosu cu statutulu organicu; asié dara amu intielesu acéata pace, dara n'amu intielesu pacea, carea o dá lumea. Christosu inca au cunoscutu lumea, si scia ce pace dá lumea, pentru ace'a, la inaltierea sa la ceru, au disu apostolitoru a'i: „Pace lasu voe, pacea mea dau voe, nu precum lumea dá, dau eu voe pace*)." — Cátu de mare valoare a pus Mantuitoriulu pre pace, si pre facatorii de pace, se vede de acolo, ca elu pre facatorii de pace i numesce fericiti si fii ai lui Ddieu, dicundu: „Fericiticeii facatorii de pace, ca acei-a fii ai lui Domnedieu se voru chiamá.**)" Asié dara, si sub cuvintele, c: cari v'amu salutat pre Fratiele vostre, dicundu-ve: ca cele ce sunt ale pacii, si cele ce sunt spre zidirea unui altui-a, acelea sè urmati, ca Ddieu pacii sè fia cu voi cu toti, amu intielesu si intielegu eu si acum, nu pacea, ce'a ce o dá lumea, ci pacea, carea se descepta in inimile clerului si poporului credintiosu d'in multumirea cu statutulu organicu alu Mitropoliei nostre, adeca pacea spre zidirea unui altui-a, ca asié Ddieu pacii sè fia cu noi cu toti, cei ce suntem aci adunati in congresu, si cu cei ce-i reprezentámu aci, si asta di indrepta privirile lor spre noi d'in departare.

Problem'a congresului este: 1) ingrigirea pentru sustinerea libertatii religiozari si a autonomiei besericei romane ortodose; 2) regularea si conducerea torurilor trebelor besericesci, scolari si fundatiunali; 3) alegerea asesorilor consistoriului metropolitau.

Aceste afaceri congresuali se voru deslegá spre multumirea pacii spirituali a intregului cleru si poporu d'in Mitropoli'a nostra, daca se voru tractá dupa liter'a si in spiritulu statutulu organicu, care cuprinde in sine simburile unoru adevéuri luate d'in cartea vietiei — d'in convingeri civilisatorice — d'in convingeri scientifice, prin urmare, d'in convingeri, cari stau pre inaltimea unei culturi purificate, si asié stau mai pre susu de ori ce esperimente, cari duc pre terenu nesiguru si alunecosu.

Deci, Fratiloru, pasiti cu frica' a lui Ddieu, care este inceputulu intieptiunii, pasiti cu credintia si cu dragoste [a deslegarea norocosa a afacerilor congresuali, si prin ace'a dati documentu evidentu, ca suntetii sarea Mitropoliei nostre, ca suntetii lumina' metropoliei nostre, si ca suntetii ca si cetatea ace'a carea, standu pre verfulu dealului, se vede d'in departare, si pre carea nici ceti'a, nici negura cea mai intunecosu nu o pote intunecá d'ina-intea ochiloru omenesci!

Pre langa care, congresulu nationalu besericescu alu romanilor de relegea greco-rosaritena d'in Ungaria si Ardealu, conchiamatu, dupa sunetulu § lui 152 alu statutulu organicu, pre 1/18 Octobre 1870, lu dechiaru prin acésta de deschisu. Aminu.

Sigetulu-Marmatiei, oct.

Onorable Redactiune!

Veti fi avendu cunoscentia despre esistentia nominala a societatii de lectura a Romanilor d'in Maramuresiu. Infintiatu in 1867, in urm'a laudabililoru nesuintie ale dloru Michaelu Pavelu, dr. Ionu Mihali, s. a., acésta reuniune éra chiamata a fi forulu comerciului ideelor si faptelor nationali, pentru Romanii de la sorgentele Tisei. Implenitu-si-a ea, pâna acum, acésta nobile missiune? E greu a respunde cu da. Desfiintandu-ni-se inse preparand'a, importantia societatii nostre de lectura incepú sè preocupe de nou animele Romanilor mai petrusi de consciintia detorintieru loru de romani. Dreptu-ce, intruniti in 12. oct., in Sigetu, in locuintia dlui Dr. Ionu Mihali, cei mai multi d'in membrii societatii d'in cestiune tienura adunare generale, sub conducerea dlui M. Pavelu, fostu presiedinte in trienniulu espiratu, fiindu secretariu dlui dr. I. Mihali.

Una adunare generale a unei societati romane de lectura, chiamata a desceptá viétia si a respandí cultura nationala in fiii natiunei romane, este unu actu destulu de momentosu pentru a fi desfasiuratu pre scen'a publicitatii romane. Asta convictiune m'a indemnatu sè ceru unu picu de spatiu, in colonele acestui romanescu diurnalu, pentru una scurta dare de séma despre adunare generale a societatii nostre de lectura.

Érá pre la 5 ore d. m., candu dlu presiedinte, rostindu una cuventare bine sentita si amesarata ocaziunei, deschise sedinti'a, in presentia unui publicu, nu potu

dice numerosu, dar' destulu de consciu pentru a poté precepe marimea chiamarei societatii nostre si pentru a poté inlesni implenirea destinatelor ei nationali. Dlu presiedinte accentuá impregiurările vitrege, intre cari acésta reuniune s'a nascutu si traiesce; indicá detorintiele, ce ea s'le-a impusu, in favorea culturai si progresului Romanilor d'in Maramuresiu; lumina' terenulu, pre care d'ins'a are sè se misce si, in fine, o invita a se reconstituí, conformu statutelor ei, alegundu si noui oficiali.

Dlu dr. Ionu Mihali fece istoriculu desceptarei Romanilor d'in Maramuresiu, descriindu, cu colori viue, pucinetatea conquistelor, ce spiretulu intereselor nostre nationali s'le-a potutu face in midiu-loculu nostru. In respectulu nationalu, noi amu remasu departe, in detrutulu fratiloru nostri d'in provincie sorori, — dicea, cu dorere, dlu oratoru; nu intardia inse d'a adauge, ca geniulu nationalitatii romane este degiá cu noi, si nu este potere, care sè-lu mai pota esilá d'in midiu-loculu nostru; nu numai potemu sè mergemu inapoi, ci numai inainte! Lasá apoi a se deschide, inaintea ochiloru sufletului nostru, campulu vastu si fecundu alu missiunei sacre, rezervate societatii nostre de lectura; care va esiste si va lucrá in via' Romanismului, — dicea dlu Mihali, — chiaru si in casulu celu mai tristu, candu indiferentismulu condamnabilu ar' reduce, la doui séu trei, numerulu membrilor ei. D'insulu are inse incedere in zelulu Romanilor d'in patri'a lui Dragosiu si, d'in acestu motivu, i-invita a se intruní si a dá concursulu loru spiretuali si materialu pentru binele si progresulu poporului romanu.

Procedendu-se la reconstituire, s'au alesu unu comitetu de 15 insi (destinatu a esecutá conclusele adunariilor) si, d'intre acesti'a, de presiedinte alu societatii (dupa renunciarea dlui vicariu M. Pavelu) dlu Ionu Iurca, binemeritatu romanu si proprietariu d'in Calinesci; de vice presiedinte dlu Ionu Popu, protopopu; de bibliotecariu dlu Ionu Busfita, profesor; de preceptoru dlu Vasile Iodiana, prentu; de controloru dlu Ionu Popu, profesor; de advocatu dlu Sigism. Ciple, vice-fiscalu comitatensu; de secretariu Simeonu Botizanu.

Urmá conscrierea membriloru pentru an. venit. Se insinuara de membri fundatori, pre 10 ani, cu câte 10 fl., la anu, DD. Petru Mihali, deputatu dietalu, Iuliu Vintiu, jude cercualu, si dr. Ionu Mihali, advocatu. DD. Michaelu Pavelu, Vasile Mihalea, protopopu, si altii se fecera membri ordinari, parte primari parte secundari, pre trei ani, cu câte 5 si 3 fl. la anu.

Avendu locu, intre ocupatiunile societatii, si lecturile salutarie, Simeonu Botizanu fu invitat a si-ceti discursulu séu, intitulatu: „Doue dieci si doui de ani d'in viétia Romaniloru ciscarpatici." Elu ni presentá mai multe fenomene observate, dela 1848 si pâna asta-di, pre campulu vietiei nostre nationali. — La propunerea dlui vicariu Mih. Pavelu, adunarea decise unanimu, ca acelu discursu sè se tiparésca cu spesele societatii.

S'a constatatu, in fine, d'in mai multe parti, necesitatea unui organu romanu de publicitate*) care, aparendu in Sigetu, sè cuprindia si represente, afara de causele generali nationali, in una mesura mai estinsa, trebuintiele si interesele nostre locali nationali, cari desaparura mai cu totulu pâna acum, in faci'a intereselor si cauzelor sustinute si propagate prin cele 2—3 foie magiare, ce aparu aci, in Sigetu. Ide a acésta, propria a dlui dr. I. Mihali, fu salutatá cu caldura unanima; si realizarea ei nu misse pare a fi tocmai imposibile, mai alesu, de-ora-ce societatea nostra de lectura si-a impusu oblegamentulu d'a spriginí sigarantá esistentia unei asemene intreprinderi atátu de salutarie pentru noi, precum ar' poté sè fia una foia romanésca, destinata a vindecá d'aci, de la ivoruru, ranele ce ni le infigu intrigele straine si, in mai mare parte, ignorantia si indiferentismulu nostru propriu. Vedremo!

Inainte d'a se incheiá sedinti'a, dlu dr. Ionu Mihali oferí societatii ospitalier'a sa locuintia, pentru tienerea adunariilor, pâna ce d'ins'a va fi in starea d'a si-poté conduce unu localu propriu. Adunarea primi, cu multiamita, ofertulu generosu. Comitetulu societatii si va tiené in fia-care triloniu adunările; totu elu va deñge terminulu adunarei generali d'in anulu venitoriu.

Déce ceriulu, ca frumosulu nostru inceputu sè nu fia frate de cruce cu foculu de paie

Economicu.

*Sistemele de agricultura la Romani.**)*

In urmatoriele s're vomu calculá incátu se suie intretinerea vitelor cornute si câtu i constá economului diu'a de lucru cu animale; de alta parte vomu specificá cheltuiiele pentru intretinerea vacelor si folosulu ce aceste potu aduce economului.

Amu disu mai susu, ca la una mozia de 100 jugere ni ajungu 8 vite de jugu, si a numa 6 boi si 2 cai; éra

*) Salutámu d'in inima ide'a si dorimu ca sè se pota realizá câtu mai curendu in interesulu causei romane.

Red. „Fed.“

**) Vedi Nr. 89, 90, 91, 93, 100, 101 si 103 ai „Fed.“

*) Ioanu XIV, v. 27.

**) Mateiu V. v. 9.

*) Vedi Nr. trecutu alu „Fed.“

la aceste animale ni trebuiesc 2 argati si 1 vizitlu (cocieriu).

Intretinerea unui jugu cu 4 boi.

10% interesele capitalului, cu care s'au cumperatu boi	32 fl.
6% scadiementulu capitalului in totu anulu Chiri'a seu arend'a grajdului pre anu pentru 4 boi	20 "
Luminare, medicamente, etc.	6 "
Intretinerea jugurilor, tiesele, perie, etc.	4 "
Intretinerea instrumentelor	6 "

Nutrementulu.

Amu luat ca de ajunsu pentru fiecare vita câte 114 centenarie nutretiu pre anu; asié dara pentru $4 \times 114 = 456$ cent., d'ntre cari a 4-a parte (adeca 114 cent.) se ié ca paie de asternutu; tote aceste facu in bani, dupa calcululu nostru luat la pretiurea fénului

Sare pentru 12 lune (câte una cupa seu oca la luna)

Intretinerea servitoriului seu argatului la anu

Sum'a cheltuieloru la 1 jugu cu 4 boi

Unu jugu cu 2 boi are cheltuiiele numai pre diumetate, afara de argatu, care se gasesce mai estinu decâtu la 4 boi; noi lu punemu deci cu 80 fl. la anu; in suma

Intretinerea a 2 cai.

10% amortisarea capitalului (1 calu cumperatu cu 100 fl.)	20 fl.
10% interesele baniloru	20 "
Arend'a (chiri'a) grajdului	6 "
Luminatu, medicamente, potcovitu, hamuri, curele, etc.	10 "
Intretinerea instrumintelor	12 "
Intretinerea vizitului (cocierului) pre anu	110 fl.

Nutrimentu.

Ordiu seu ovesu, 40 cubule seu 160 banitie mari	140 fl. — cr.
Fénu si paie pentru nutretiu si asternutu	35 " — "
Sare, 5 cupo	50 "
Sum'a 353 fl. 50 cr.	

Recapitulatiune. Dupa experientiele facute, s'a aflatu ca boii potu se lucreze in decursulu anului 220—260 zile, deci in calculu diametralu 240 zile. Daca impartimu sum'a cheltuieloru pentru jugulu cu patru boi (575 fl. 20 cr.) cu sum'a zileloru de lucru (adeca 240 zile), apoi resulta ca una di de lucru cu 4 boi ni costá 2 fl. 40 cr.; éra una di de lucru cu 2 boi (317 fl. 60 cr.: 240 zile) = 1 fl. 32 cr. Caili potu se lucreze in decursulu anului 250—270 zile, in calculu diametralu 260 zile, deci diu'a de lucru constá (353 fl. 50 cr.: 260 zile) 1 fl. 36 cr. la una trasura cu doi cai. Este de observatu ca caili sunt totu-de-un'a mai scumpi, sunt supusi mai multoru bole si, in urma, dupa-ce nu se potu intrebuintia, nu mai au nece unu pretiu. D'in caus'a acestui riscu, se intrebuintieza la moste mai vértosu boi, de-si sunt mai moi in lucru decâtu caili.

Dar' pre langa ace'a, ca most'a e asigurata in privint'a lucrului cu jugulu in unu pretiu moderatu, se mai casciga de la aceste animale si balegariu, care vine in folosulu mosfei si cu carele ar' trebui se scademu pretiulu zileloru de lucru. A nume, cantitatea balegariului ce lu cascigamu de la vitele de jugu este: la 6 boi se dá ca nutretiu, calculandu-se câte 114 centenarie pentru fiecare bou, $114 \times 6 =$

la doi cai, calculate tote in pretiu de fénu

fénu

Dupa experientiele barbatiloru practici si cu sciintia in afacerile agriculturii, s'a constatat, ca cantitatea balegariului se immultiesce de 2.3 ori pre câtu e cantitatea nutretului redusa la pretiulu fénului, si acésta immultire se efectuesce prin udulu animaleloru, etc.

Dupa acésta calculare, most'a nostra ar' cascigá, si a nume:

de la 6 boi, $684 \times 2.3 =$

" " 2 cai, $170 \times 2.3 =$

Cu alta ocaziune am memoratu, ca balegariulu vite-loru de jugu nu se pote pune totu in folosulu mosfei, ca-ci escrementele ce se perdu, fiindu animalele la lucru si pre drumuri, sunt forte insemnate; acésta perdere, dupa experientiele facute, se calculeza la $\frac{1}{3} - \frac{1}{2}$, si asié cantitatea adeverata a balegariului de la vitele nostre de lucru ar' face numai 932.1 seu, celu multu, 1243.8 centenarie.

Am disu mai inainte, ca economulu d'in acésta regiune nu pote concurge in productiunea cerealeloru cu economii d'in regiunea I; prin urmare elu are detorint'a a sporu venitulu mosfei sale pre alte caili, si acésta se pote mai alesu prin tienerea de animale de soiu bunu;

deci, in urmatoriele sfere vomu face calcululu intretinerii vacelor si vomu aretá si folosulu ce ni lu potu aduce.

Intretinerea unei vaci.

10% interesele capitalului de cumperare (1 vaca: 60 fl.)	6 fl. — cr.
Chiri'a (arend'a) grajdului	2 " — "
Luminatu, medicamente, tiesele, lanturi, etc.	1 " 75 "
Lef'a argatului (luandu ca unu argatu pote grigi de 13—15 vaci)	5 " — "
Nutretiuulu preste totu anulu	85 " — "
Sare	— " — "
Sum'a cheltuieloru	100 fl. 75 cr.

Venitulu.

500 cupe a 15 cr.	75 fl. — cr.
Viteliulu	10 fl. — cr.
Balegariulu, 230 cent., a 8 cr.	18 fl. 40 cr.
Sum'a venitului	103 fl. 40 cr.

Subtragandu d'in sum'a venitului sum'a cheltuieloru (103 fl. 40 cr. — 100 fl. 50 cr.) resulta 2 fl. 90 cr. venitu curatu de vaca. In acestu venitu s'a computatu si balegariulu, inse economulu doresce ca balegariulu se se omite d'in socotela. De altmintrea, economulu dibaci si pote immult' venitulu, alegundu si crescundu rase de animale renumite in privint'a frumsetiei, cari sunt mai pretiute, si, mai alesu, in privint'a productiunii de lapte, ca-ci una vaca de rasa buna, nutrita dupa calcululu nostru, pote dá si 1000 cupe de lapte, ha sunt vaci, cari dau chiaru si 1600—2000 cupe lapte. Apoi se intielege ca: cu câtu una vaca e mai lactosa, cu atâtu e mai banosa. Afara de acésta, in tienuturi aproape de orasie, laptele are multu mai mare pretiu; prin urmare venitulu economulu inca se sporesce.

Amu luat cu numai pretiulu scadiutu, pre care lu potemu cascigá si atunci, candu amu face d'in lapte untu seu brandia.

I. Chitu.

(Va urmá.)

VARIETATI.

** (Sciri placute.) In scaunulu Sabisiului, in Transilvani'a, unde jupanulu Hontiu, aflandu-se in enorme minoritate, predomnise totu-si secle intregu a supra-marii majoritatii romane, asta-di s'a intorsu rota si s'a intorsu spre dreapta si in radiatoru celu naturalu. Cu ocaziunea noveloru alegeri de membri ai comitetului scaunulu, tinenti cu capetulu lai septemvre a. c., Romanii, adeca marea majoritate a imporatiunii scaunulu, alesera pre omenii sei de incredere, firesce, totu conformu majoritatii, dar' drepti si ecuitabili, precum sunt d'in fire Romanii, alesera dupa proportiune si d'ntre Sasi 26 insi. Cu tote aceste, secularii sumutiatori ai Sasiloru, in locu de a se aretá multumiti recunoscundu nobil'a portare a majoritatii romane, incepura a turburá spiritele cercandu a face galeova, dar' staruintele loru pornite d'in necurate indemnuri remasera indesiertu, ca-ci Sasi cu mintea sanetosa, condusi de câte-va capete luminate, ce le au in Sabisiu, apretinundu adeverata stare a lucruriloru si petruindu nitielu, cu ochiulu mintii cercuspecte, chiaru si sub vélulu viitoriului, n'au vrutu se asculte de acei sumutiatori egoisti, — cari incepusera a infectá si press'a nemtiesca usioru infectabila, — ci se dederu dupa péru, acceptandu nou'a situatiune, multumindu se cu rolulu ce li compete. Pré bine asié, ca-ci numai asié Romanii, nitandu nedreptatirile trecutului, voru considerá pre Sasi ca pre fratii loru, daca acesti-a voru rumpe-o cu politic'a cea vechia, de trei ori afurisita. Fia convinsi Sasi, ca majoritatea romana nu va abusá de situatiune, nu va tinde a oprime, neci a despoia, cu atâtu mai pucinu va alunecá candu-va la infernal'a apucatura de a falsificá pre secle inainte, acte si documinte publice. Nu, si éra nu, ca-ci Romanii, d'in amara experientia, cunoscu mai bine funestele urmári a le nedreptatii, decâtu ca ei se alunece a o practica, spre dejosirea propria si spre stricarea altoru-a. — Daca Romanii de prin scaunele sasesci ajungu a-si reocupá locul loru si incepu activitatea de factori adeverati, este pentru ca in Transilvani'a scaune sasesci nu esistu, ci esistu numai scaune sasesci-romanesce, cu majoritate pretotindenea romanesca, precum nu esistu comitate unguresce, ci numai orasie si scaune securesce, tote cele-l-alte párti sunt romanesce, se pote dice curatu romanesce, prin urmare „jupanulu Hontiu“ si „jupanulu Pist'a“, au se se lapede de vechi'a deprindere, se desbrace vechi'a rugina si er'a cea noua se se inauguredie cu „fratele Hontiu“ si „fratele Pist'a“: atunci imparechiarile voru disparé si pacea va domni, dar' pana atunci ba, si éra ba. Ast'a se si o insemne bine respectivii. — Dupa acésta diversiune, — de altmintrea pré necesaria, — avemu se mai inregistramu, ca in dílele trecute, in urmarea provocarii comitelui, numitu sasescu, se fece alegerea Oratorului scaunulu in Sabisiu, si se alese unu cetatianu romanu, D. Sticlaru (Üvoges), celu d'antáiu romanu in acestu postu, in scaunele de pre fundulu regescu.

Ungurii d'in Sabisiu dederu unu balu intru onorea

honvediloru cari, cu privilegiulu exercitiiloru de tomna, petrecusera acolo vre-o 10 díle; romanii inse toti se abtenu de a participá. Nu se supere fratii magiari pentru acésta, ca-ce suvenirile unui scurtu trecut, abié de doue diocene, sunt mai triste decâtu ca se pote fi atâtu de curendu uitate, si numele de honvedi le resuscita, apoi romanulu tiene minte. Asemene la concertulu datu de Sasi pentru ranitii prussiani, neci unu romanu n'a participatu. Bine au facutu romanii d'in Sabisiu, pentru ca acei prussiani selbateci nu representedia neci o idea mai innalta civilisatrice, ci numai grosulu egoismu nemtiescu si poterea bruta, precandu sor'a nostra cea mai mare, Francia, au mersu pururea inainte, portandu steagulu libertatii si alu civilisatiunii, ea, cea d'antáiu, a infrantu feudalismulu, despotismulu, a proclamatu dreptulu omului, a propagatu sacrutu principiu de libertate, ecualitate si fratietate; d'insa a aretatu calea desjugarei poporeloru, d'insa cu scumpu sangele seu a liberatu natiunea romana d'in ghiarele moscovitului, i-a ascuratu esistint'a, a liberatu si unitu Itali'a, sor'a nostra, — si credemu io Ddieu, pentru ca credemu in libertate si in progressulu omenimei, ca totu d'insa va scote-o la cale a se consolidá libertatea generala in Europ'a. — Bine a facutu dar' sabesianii.

Onore barbatiloru, cari au inim'a de a professá convictiunile sale! Avemu trebuintia, negresitu, de cultura, sciintie, — dar' mai multu decâtu de aceste, avemu trebuintia de acea taru sufletesca carea, dupa usulu vulgaru, in tote limbele europene se numesce „caracteru“, apoi firesce ca noi intielegemu aci si celu politicu.

Fratele Tóderu.

** (Concursu.) Unu ajutoriu de 50 fl. v. a. destinatu pentru unu sedalu de meseria, d'in lips'a de concurenti, aflandu-se in vacantia, pentru conferirea acelu-a, conformu conclusului adusu in siedint'a de asta-di a comitetului Asociatiunii transilvane, se publica prin acésta concursu cu terminulu pana in 1 decemvre c. n. 1870. Concurentii la numitulu ajutoriu au a-si asterne la acestu comitetu, pana la terminulu susu-indigitatu, recursele loru prevedute cu atestatu de botezu, cum si cu atestatu demnu de credintia despre invetiarea respectivei meserie asié, câtu se-o pota portá de sine. D'in siedint'a extraordinaria a comitetului Asociatiunii transilvane, tienuta la Sabiu, in 14 octomvre, 1870.

** (Congresulu catholiciloru) magiari s'a deschisu mercuri in 26 l. c. prin una cuventare solemna, tienuta de primatele Ungariei, prin carea salutá mai antaiu pre membrii congresului, defasiurá apoi misiunea si scopulu adunarei de a organizá institutiunile de autonomia ale besericei catolice, de a garantá si ascurá libertatea religiunii, administrarea averei besericesce si independint'a in] basoreca si scola. — Dupa acésta s'a alesu una comisiune pentru verificári constatatoria d'in patru membri mireni si duoi besericesce. Presedintele inchide apoi siedint'a, provocandu pre membri, a-si predá credentiunale comisiunii verificatorie. Siedint'a viitoria constitutiva se va conchiamá indata-ce comisiunea verificatoria va raportá despre lucrárile sale. — Sant'a sa episcopulu Oradei-Mari, d'impreuna cu canoniculu Szabó, representantele, precum dice „M. Allam“, alu dieceselor si alu arcidiecesei gr. cat., inca au sositu la congresu. Suntemu curiosi a vedé resultatulu verificarei pretinsului representante care, in contr'a atitudinii intregi provincie romane gr. cat., nu rosiesce d'a se infatisia la acestu Congresu atâtu de fatalu pentru natiunea si basoreca romana gr. cat. Amaru de noi cu omeni ca canoniculu Szabó! Dieu, putina consciintia si multu servilismu au unii d'ntre cei ce aru fi chiamati se implinesca detorintie nationali si mari!

** (Toaletta Eugeniei, odiniora imperatesa Franciei.) Diariulu „Rappel“ descrie odáile imperatesei Eugeniei d'in Tuilerie, precum si preparatiunile pentru toalet'a ei. Vestmintele formeza una institutiune intrega, dice mentinat'a foia; ele cuprindu incaperi estinse; giuru impregiuru se afla chille pentru cusetorese; una cale ferata mica raspunde in oda'i imperatesei. Daca ar' fi fostu si armata asié bine organizata, ca requisitele de toaleta ale imperatesei, atunci Francia nu ar' fi ajunsu in situatiunea de asta-di Inse pote ca Ddieu voiesce se invetie pre popore prin cercetári grave, ca imperatii si regii au fostu si sunt totu-de-un'a oprimetorii dreptatii si ai moravuriloru bune. Candu se voru gatá ore experientiele triste a le poporeloru? Séu dora sunt si esceptiuni, de esemplu, divulu Trainu intemeiatoriulu colonieloru romane in Orientulu Europei. In totu casulu, esceptiunile sunt forte rare.

** (Necrologu) Julian'a Rednicu nasc. Sierbanu, sociu Dlui Gabriele Rednicu, parocu si protopopu romanu in Oradea-Mare, repausá in 22. octobre a. c. demanetia la 9 ore, in anulu 50. alu vietiei, si 33. alu casatoriei sale fericite. Doiosulu socu, fiii si fiile sale, rudeniele etc. deplangu pre consort'a credintiosa, pre mam'a buna si pre consangen'a adeverata, éra natiunea pre una matrona zelosa si esemplaria. Fia-i tierin'a usiora si memori'a perenna!

